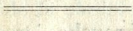


75

Ženin od gladi.

Vesela igra v enem dejanji.



Česki spisal Jan Neruda,

poslovenil

Josip Starè.

Izdalo i založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnola Rozalija Eger.

1868.

2v2 / edl. 1

O s o b e :

Gospa **Ana Bobrovska**, vdova.

Ana, njena hči.

Črmák, brat Bobrovske, gospodarski svétnik v
pokoji.

Ivan Novák, doktor zdravništva.

Martin, sluga Bobrovskih.

Biležnik.

Prvi }
Drugi } natakár.

Nekoliko popotnikov. **Svatje**.

Dejanje v necem slovenskem mestu.

030038846

1888

PRVI PRIZOR.

Prednja soba v gostilnici. — Na desnej strani vrata in okno; na levej vrata z napisom: „Obednica.“ Pri srednji steni dve mizi s steklenicami, prtiči itd.

Prvi natakár (stoji pri oknu in číta). **Drugi natakár** (pride iz obednice).

Drugi natakár. Prosim te, odstavi zdaj čitanje, gostje uže prihajajo! Zopet me ne sliši! Kaj pač ima od vednega čitanja; mene to nikdar nej veselilo. (Potrka ga na ramo.) Poslušaj vsaj!

Prvi natakár (prestane čitati in govori sam seboj). „Čim več krademo, tem hitreje pomagamo ljudskeji zgodovini dalje!“ — To so zlate besede!

Drugi natakár. Ti mi še žalostno končáš! Vidiš, da te čitanje teh nepotrebnih knjig na same slabe misli vodi! (Potrese ga.) Ali ne slišiš, da ljudje uže prihajajo?

Prvi natakár. Naj bi tam ostali, kjer so, a ne motili mene! Dečko, to ti je knjiga! Veruj mi, da človek postane filosof, kakor se govori! (Zapre knjigo ter jo shrani pod prtiči na mizi.) Ali si uže zlil vse ostanke od sinočinje večerje v steklenico?

Drugi natakár. Da!

Prvi natakár. Zlivke dobode nekdo izmed gostov, kteremu je videti, da ne pije dostikrat vina; jaz ti ga uže pokažem, kteri je tak! Tak boji se, da bi drugi ne mislili, da je nevéden, in pije ti, če je treba, srednje pivo, pa dléska z jezikom, da človeka srce boli.

Drugi natakár. Brate, ljudij okradati si jaz ne upam.

Prvi natakár. Nedolžni natakár! O ti novorojeno dete!

Drugi natakár (povzdihne). Pač res, jaz sem kakor cvetica na polji in bela lilija.

Prvi natakár (patetično). Človeštvo nas je obsodilo, da služimo. Rodili smo se tako, kakor drugi; imamo več gosposkih mislij nego drugi; sposobnejši smo, nego mnogo drugih; zatorej maščevanje — maščevanje! (Z navadnim glasom.) Napiši tedaj, Tonče, zdolaj na svojo listnico, po priliki tam, kamor se goldinarji pišejo, števílko eno, pokrij jo s palcem, ter jo potem spretno uračuni!

Drugi natakár. Meni je o tem tako pri srci, kakor pisatelju, čegar glediška igra se igra! Veš, kaj je o tem ón dan tist tuji gospod pripovedoval?

Prvi natakár. Oba si služita s pisanjem! A sicer si ti boljši od takih mazačev! Ti kradeš samo novce, a on krade novce in čas! (Vné nekdo kliče in zvoní.) V razgovarjanji sva preslišala,

da je dostavnik uže prišel! (Gre k oknu.) To je kričanja zaradi nekoliko bedastih popotnikov! Prišlo je petéro ljudi! Oh, naša pšenica še ne cvete!

DRUGI PRIZOR.

(Nekoliko popotnikov s torbami i plašči v roci ide skozi sobo v obednico. Natararja odpirata vrata i se jim priklanjata. Potem) **Novák**, (a za njim) **Martin**. **Poprejšnja**.

Prvi natarar. Tonče, slišiš! Zlivko daj ónemu najmanjšemu. Naj se posladká sirota!

Drugi natarar (odide v obednico).

Novák (nastopi hitro skozi desna vrata. Vrhu izborne črne obleke ima še svetlo površnjo suknjo na sebi). Hitro, natarar! Ohranite sebi življenje — strašno sem gladen! Ves božji dan vozim se uže po železnici, pa se še skoro nijsem ogrešil, a če mi ne daste precej kaj, odgrizem vam — Imate li dobre beefsteake?

Natarar. Kar koli je sploh mogoče iz govejega mesa načiniti, vse narejamo pri nas vrlo dobro.

Novák. Torej ste imeli iti kam za odgojitelje! A brezi šale, jaz sem doktor, morebiti utegnem kaj pomagati; ne trpé v vašem mesticu na kamnu?

Natarar. Kako to?

Novák. Saj bi vaš tlak bil skoro dušo iz mene izropotal! Vi ste tu junaki! Tlak delate sè skalami! Zdaj pa jesti, jesti! Ahà, tukaj je obednica! Kako dobro je, da so po gostilnicah povsod napisali! (Pohiti v obednico.)

Natakar. Takih gostov vsak dan po trideset, a za leto dni bi človek imel svojo gostilnico! Mogel bi mu vsak obròk drzno za dva uračuniti, kajti gladen je, da ne vé, kaj sne. — Ne, tega ne uèinim! Saj me on ni tikal, kakor imajo drugi navado! Najbrže je to kak doktorček, čegar oče je zdravil morebiti še stare črevlje ali kaj tacega! Pri nas hoče biti vse gospod, a čudno je, kako jim gre to dobro izpod rok! (Hoče oditi skozi desna vrata, ali pri njih sreča Martina.)

Martin. Prosim vas, prijatelj, nij li prišel k vam z denašnjim vlakom neki gospod Novák?

Natakar. Ne vem.

Martin. Ali bi ne mogli zvedeti?

Natakar. Morem.

Martin. Prosim, povprašajte!

Natakar (odpre vrata v obednico). Prosim, gospôda, ali se nobeden ne zove Novák?

Novák (v obednici). Po mesu!

Natakar. Nekdo vas išče!

Novák (v obednici). Po mesu!

Martin. Meni se zeló mudi, gospod natakar!

Natakar. Prosim, blagovolite za trenotje sem priti; velí, da se mu jako mudí!

Novák (izide s prtičem v roci). Menda ne umre, dokler se najém? Pokažite žilo, prijatelj!

Martin. Prosim, gospod, ali je v am Novák ime?

Novák. Meni!

Martin. Ivan Novák?

Novák. Ivan Novák!

Martin. Doktor Ivan Novák?

Novák. Tega ne prebijem! Po obedu vam pokažem diplom. (Hoče oditi v obednico.)

Martin. Prosim, oprostite, jaz se večkrat zmotim, pa me potem zmerjajo. Ali ste torej vi res doktor Ivan Novák?

Novák (obupen). I lejte res! Jaz sem doktor Ivan Novák! I sicer doktor zdravništva.

Martin. To je vse eno, da ste le dohtar. Prinesel sem vam pismo. (Predá mu list.)

Novák. Od koga?

Martin. He, he! saj sami veste.

Novák. Prav govorite, zdravnik je vsevedoč. (Čita napis.) Da, list je meni pisan. (Odpre ga.) „Čestiti gospod! Prosim, blagovolite še v tem trenutji nas počastiti s svojo pričujočnostjo. Vsi Vas težko čakamo, kajti vse je uže pripravljeno za slovesnost. Slovenskemu pesniku se preporoča Ana Bobrovska.“ (Sam seboj.) Ana Bobrovska? — Nij sumiti, da je list meni odmenjen, — ali kdo je ta Ana Bobrovska! (Glasno.) A kdo so vaša gospôda?

Martin. Saj sami veste!

Novák. Jaz vem? A zakaj vas tedaj vprašam?

Martin. Hem, jaz nissem tako bedast; šalite se z menoj!

Novák. Človek, vi me pripravite ob vso potrpežljivost.

Martin (jokaje). Oh, jaz sem jo uže davno izgubil. Saj menda so vam uže pripovedali o Martinu bedáku; meni se vse posmehuje, če tudi v resnici tega nissem zaslužil. Moj oče je menda bil nekoliko — ali jaz !

Novák (sam seboj). Gotovo je tukaj po naključji nekoliko mojih znancev! Videli so me, da sem se pripeljal, pa se hoté z menoj malo pošaliti. (Na glas.) Počakajte me tedaj, da odkosim; précej bodem gotov. (Hoče oditi.)

Martin. Gospod, saj veste, da vas gostí čakajo!

Novák. Gostí? Kje?

Martin. Kako more biti svátovščina brez gostíj?

Novák. Svátovščina? Kdo se ženi?

Martin (sam seboj). Uže vem! Sramuje se, da je ženin! Čuden človek ti je!

Novák. Zakaj ne odgovorite? Kako je ženinu ime? Kako nevesti? Ali je nevesta morebiti Ana Bobrovska?

Martin. I nu, to se ve da! (Sam seboj.) Ta se umeje hliniti! Jaz bi se pač tako ne sramoval, kader bi se ženil! Ali kdaj bode pri meni kaj? Do sedaj še ni nobena za menoj postopíla.

Novák (sam seboj). Vrzímo se v to šalo, saj gotovo

ne bode brez slavnih gostíj! (Glasno.) Natakár, prinesite mi klobuk iz obednice! (Martinu.) Précej pridem za vami! (Martin odide. Natakár gre v obednico in prinese klobuk.) Náte prtič in napójnico! (Dá mu oboje.) Pojedel nijsem ničesa. Servus! (Odide.)

Natakár. To ti je plemenit gospod, práv ljudomil. Škoda je, da uže odhaja! (Odide.)

Spremembra.

Izboren salon z vrati na desnej i na levej roci ter tudi v sredi. Na levej strani srednjih vrat je odprt vhod v malo sobico, v ktorej je videti mizica s preobléčnim zrcalom. Spredaj v salonu stoji na pravej strani pogrнена miza s pisalno pripravo.

TRETJI PRIZOR.

(Skozi leva vrata vstopi gospá) **Bobrovska**, (njena hči)
Ana, (za njima) **Črmák.**

Črmák. Prosim vas, malo hitreje! Potrebujete nekoliko ur, predno si navežete vse trakove, a potem še četrť ure, predno zlezete skozi dvoja vrata! Mati hoče biti baš tako nališpana, kakor hči, a hči hoče imeti vsaj za mrvico širša obla-

čila od matere. Prosim te, deklè, ali te tako veseli, da si podobna na glavo postavljenemu tulipanu?

Bobrovska. Brat, kako si vendar siten!

Črmák. To se ve da sem, pa niti ne morem drugačen biti, kader me postavljate, da moram celo uro sprejemati goste. Samo ženska more kaj tacega prebiti! Vedno govoriti o neizmernej časti, popraševati po zdravji tacih ljudi, katerim ne bi ni za pogrebom šel; poslušati, da najmlajše dete bolúje, ker zobčke dobiva; da je mož nahóden itd., a ne zagovoriti se, da me to veseli, kar njé žáli. Eh — to bi me še v grob spravilo! A v tem se moja milostljiva gospá sestra pol dne oblačí! Pa še moja Anička hoče biti ženinu po godi, mora se torej nališpati — ali ne?

Ana. Ne. Prosim vas, ljubi strijček, ne silite me vendar možiti se, kajti protiví se temu vse moje čutje!

Črmák (z nasmehom). Kajti! protiví! čutje! Ti si se naučila v Ljubljani lepo mešanicó! Da si ostala še leto dnij tam, pa bi mislili mi siromaki, da umeješ vse človeške jezike, ker te ne bi razumeli besedice. — Bojiš se možitve? Deklè, ali se nijsi še izpámetila? Hočeš li zatratiti vse svoje imenje?

Ana. Saj niti vašega ženina ne znam!

Črmák. A niti družega ne, katerega bi hotela!

Ana (sama seboj). O pač!

Črmák. Tebi je tedaj vse enako. Ne boj se, da se mu ne bi privadila, veruj mi, jaz imam v tem obilo izkušnje! Slišati je, da je lep, bistro-umen, doktor pravic —

Bobrovska. Oh res, doktor, hčerka! Pisala sem bila tvojemu bratu, da hočemo samo kacega doktorja. Pa ta naš doktor je bajè tudi pesnik! To me spominja necega —

Črmák. Ki te ni hotel! Zdaj pa hitro preskrbite še, česar je treba, predno svatje pridejo, sicer nas presnide ženin. (Odidejo skozi desna vrata.)

ČETRTI PRIZOR.

Novák i Martin (vstopita skozi srednja vrata).

Novák. Povedi mi, zakaj si me peljal črez dvo-rišče v hišo i zakaj skozi kuhinjo?

Martin. Tako mi je bilo naročeno. Nerad sem to storil; moja rajnica mati me je vedno učila: „Ne išči si stranskih pótij, drži se rávnih.“

Novák. Meni je, to se ve da, denes pot skozi kuhinjo, ráven pot! Vse, kar sem videl, meri na slavno gostíjo! — Kako je to vendar čudno! Kaj ne, Martin, da pečenka tako lepo diši?

Martin. Res, Bog je vse modro vstvaril, kakor me je učila —

Novák. Ali bi mi ne mogel v tem prinesiti kaj jesti? Dam ti napójnico! Jaz sem uže tako gladen, da bi ženinu i nevesti na strah ter na velik čudež zbranih svatovcev utegnil omedléti!

Martin. He, he, uže vem! Ženinu na strah! (Sam seboj.) Še zdaj se sramuje! (Glasno.) Saj nejsem tako neumen. Ženinu na strah, he, he!

Novák. Človek, ti si nespameten!

Martin. Kaj — da nespameten? Oprostite, gospod, jaz nejsem niti učen, niti prva glava tega svetá, pa vendar niti ne bedák, niti nejsem zaslužil, da bi me z gladkim potem imenovali „človek“!

Novák. Prav sodiš, brani se, a jaz oporékam svojo besedo, če tudi te ne umejem. Ali dokaži mi svoj razum, in prinesi, kar sem ti naročil.

Martin. Nij treba, samo četrt ure je še do treh, a ob treh se prične pojedina.

Novák. Jaz do treh umrjem od gladi! Rekel sem ti uže, da dobodeš napójnico.

Martin. Uže letim; gospodu svétniku porečem, da ste uže prišli. V tej sobici si morete obleko poravnati. (Odide skozi desna vrata.)

Novák (sam). Gospodu svétniku? Zdi se mi, kakor bi sanjal! Pri kom sem vendar! Ta šala nij tako slabo izmišljena i v resnici sem radoveden, kako se razvozlá ta stvar! — Samo da bi ne

bil tako gladen! Zdaj še le umejem, kako je mogel nekdo trditi, da iz tega izviraajo vsi okrutni boji na zemlji, ker človeštvo ima samo dve veliki stranki, namreč sito in lačno. Denes sem jaz resnično glavár lačne stranke, in če ne postanem Hanibal, postanem gotovo Kanibal! Sicer četrť ure morebiti še prebódem, posebno če mi v tem času Martin pomore. (Hoče iti v sobico, ali pri vratih se ustavi.) Samo to bi rad vedel, je li na svatovščino povabljen Novák, ali doktor, ali pesnik! Najbrže pesnik, — menda hoté moje velumje počestiti s teletino. (Odide v sobico, sleče površnjo suknjo ter si pred zrealom lasé popravlja.)

PETI PRIZOR.

Črmák (vstopi na desnej strani). **Novák.**

Črmák (gre sobici do vrat in pogleda vánjo). Imamo ga, imamo ga! Ferdinand nej lagál, zdi se mi lep človek, — postave je lepe!

Novák (obrne se od zrcala). Prosim, ali kdo mene čaka?

Črmák. Da, čaka i počaka. Ne dajte se motiti, dokler niste gotovi. Dobro nam došli! V tem vas od daleč pozdravljam.

Novák (izide). Vaš sluga, gospod! — Jaz ne potrebujem obilo časa takim otročjim stvarém.

Črmák. Nu, nevesti na ljubav se smete denes vendar kako trenótje dalje pomuditi pri teh otročjih stvaréh.

Novák. Nevesti na ljubav? Nevesta bode gotovo denes imela oči drugam obrnene nego na mene.

Črmák. Oprostite! kaj vendar sodite o mojej ródbi? Da vas po sporočilih našega Ferdinanda ne bi poznal za šaljivega človeka, utegnil bi se jeziti. Zatorej dobro došli našej rodovini! Kdo ste vi, to vem, a jaz se vam javljam za tistega strijčka, ki sem bil poprej gospodarski svétnik, a zdaj samo sorodnike plévem sè svojim svetom, i o čegar čudnih domiselkih vam je gotovo Ferdinand mnogo slabega povedal.

Novák. To ne, gospod; mislim da bi to bilo nemogoče. Res me jáko veseli, da sva se seznanila.

Črmák. Seznaniva se še bliže! Mislim da za trdno tukaj ostanete?

Novák. Dakáko! Saj sem za to sem prišel.

Črmák. Zato? Vi ste res dobre volje. Tedaj na večno prijateljstvo! (Podasta si roke.)

Novák. Da, na večno prijateljstvo! (Sam seboj.) Ferdinand? Med mojimi prijatelji, menim da nij nikomur tako ime. Ta si je gotovo za šalo dal drugo ime. (Glasno.) Prosim, bodem li tukaj videl tega gospoda Ferdinanda?

Črmák. Saj veste, da ne more priti, ako tudi

je tako želó želel! A sicer na ravnost rekoč, gospod, vi tako čudno govorite, ali ste se morebiti razprli s Ferdinandom, ker ste rekli „tega gospoda Ferdinanda?“

Novák. Ha, ha, gotovo ne, to v najinem prijateljstvu niti nej mogoče! (Sam seboj.) Vsekakor me hoté prisiliti, da bi se njihovih šal udeležil. Naj jim bode volja!

Črmák. Ne ostaja nam več mnogo časa! Sicer uže od Ferdinanda veste vse naše rodbinske razmere, i ne treba mi vam jih razlagati.

Novák. Da, da, vem, pa bi vendar ne škodovalo, ako bi mi vse ob kratkem ponovili. (Sam seboj.) Zdaj se mora ujeti!

Črmák. Kaj vam imam ponavljati? Ne vem nič več nego vi.

Novák (sam seboj). Tega ni mnogo.

Črmák. Kaj ste rekli?

Novák. Nič, niti besedice ne! Blagovolite vendar povedati!

Črmák. Naj vam tedaj bode, ali ob kratkem! Rajnica svékrva je na smrti zapustila, kakor veste, veliko premoženje.

Novák. Tega nejssem vedel, a čestitam vam.

Črmák. He, he, morebiti hočete, da bi tudi jaz vam čestital?

Novák. Meni?

Črmák. Ali morebiti mislite, da je bolje kazati se nepohlepnega, ker bi mi potlej sodili, da se

z golega prijateljstva k Ferdinandu poročate z njegovo sestro?

Novák. Jaz se poročam s Ferdinandovo sestro?

Črmák. Aha, zdaj uže umejem vaše čudne besede! Hočete se delati nevednega, pogledati si poprej nevesto, staviti se zaljubljenega i tako dalje!

Novák. Takisto?

Črmák. Temu uže nij časa, doktorček! Svatje čakajo, biležnik tudi, a jaz pohitim, da vam semkaj za trenutje sestro pošljem. Svatje ne smejo vedeti, da ste denes prvič tukaj i da se še niste poznali z nevesto. (Hoče oditi.)

Novák. Prosim, ali ne bi hoteli o tej rajnici tetki do kraja povedati? Poprej nejste dokončali!

Črmák (srdito). Vi se hočete po sili nevedočega delati! Saj vam je vendar Ferdinand rekel, da je moja svékrva Ani zapustila šestdeset tisoč na to pogodbo, da jih dobode za doto, samo da mora pri odpiranju oporoke biti ali uže omožena ali vsaj zaročena. To smo skrivaj zvedeli. Dekle še nij imelo znanja, a oporoča se ima jutri odpreti; potrebovali smo torej ženina. V tej nepriliki nam je Ferdinand preporočil vas, svojega najboljšega prijatelja. Bili smo po polnem zadovoljni, in mislim da tudi vi morete biti po polnem zadovoljni s šestdesetimi tisoči i s pošteno, izobraženo ženo, ka je poleg tega celó taka, kakoršna je Ana Bobrovska! Zdaj dovolite, da grem po sestro. (Odhaja ter govori

sam seboj.) Ta človek se mi ne dopade! Ali nij tak, kakoršnega nam je Ferdinand popisal, ali morda se čisto po nepotrebnem zatajuje. Nu, saj bodemo videli! (Odide.)

ŠESTI PRIZOR.

Novák (sam).

Novák. Zdaj sem v lepej zadregi! V bláznici nejsem, to vidim, kamor koli se ozrem. Tedaj sem mej pametnimi ljudmi, kakor se sami imenujejo! Tu je uže konec vsake šale. Vidim, da temu pokojnemu svétniku gre vse od srca. Najrajši bi vedel, kako se je to zgodilo, da so baš mene izbrali za ženina? Kdo me je preporočil? Gotovo kak moj prijatelj, ki je vedel, da imam denes semkaj priti. Ó imenu Ferdinand ne bodem niti premišljeval; ime, če ne tudi kaj družega, pri tej stvári je gotovo samo izmišljeno. Da je list bil meni odločen, o tem nij suma. (Izvaði list ter ga pregleda.) Saj se ve da! A kaj zdaj? Kako si iz zadrege pomorem? Porečem li, da se nehčem ženiti? A kaj potlej? Odtod me zapodé brez gostíj, a v gostilnici bodo uže po obedu, i morebiti bi uže na poti od gladi umrl. Utegnil bi zdaj v svojej neod-

ločnosti začeti lepi monolog: „jesti ali ne jesti?“ (Sprehája se po sobi.) Samo vsaj eno misel! (Prestane.) Imam jo! Oženim se, naj bode tako ali tako! Zakaj bi umíral od gladi, ko je tu gostovanje — pa teh šestdeset tisoč, to je nekaj! (Patetično.) Človek Novák! ti nebodeš več svobodnják! Pesnik Novák, tebi vshaja velika bodočnost — ti dobodeš jesti! In koliko je pač res vredna ta svoboda? Ako človek ni oženjen, velí mu vsak plésnjivec, komur skrbi za svojo rodovíno vsaj izpolnjujejo prazne možgane, da je pohajáč! Ali če ima človek nevesto! — Ekaj, naj bode kakoršna koli; za lepoto ne vprašam dosti, a hudobna nij nobena tako zeló, da bi ne bil vsaj košček nebes v njenem sreci, ter nobena tako dobra, da bi vsaj nekoliko peklenškega ógljija ne imela pri sebi. Pa saj teh šestdeset tisoč poravná vse. Ako ne bodem ljubil žene, imel bodem novce, in z njihovo pomočjo se dá mnogo storiti za občno korist, mnogo učiniti bližnjemu. Res me bodo z bedakom zmerjali; pa kdo bode tem nekterim kričájem verjel? Bogatin pa bedak! To niti nij mogoče! Sicer bi menda bil prvi, ki bi z ljubezni do ljudij izgubil pamet! — Pa, ali sem pa oblečen za ženina? Sem; saj sem se moral tako obleči, da bi se zglasil tukajšnjim velikašem! Kako sem se jezil, da se moram riniti v to tesno praznično obleko! (Izvadi rokovice.)

Srečni časi, ko sem še samo iz Šilerjeve balade poznal rokovice!

SEDMI PRIZOR.

Martin. (Potem gospá) **Bobrovska. Novák.**

Martin (skozi srednja vrata pride z okrožnikom pečenke).

Prosim, milostljivi gospod, náte za zdaj!

Novák. O usmiljeni Martin, le hitro postavi tja le v sobico, da me nikdo pri jedi ne zasači. (Martin nese v sobico.) Glej, komaj sem se sklenil oženiti, pa se uže kažejo dobri nasledki! (Martin pride iz sobice, Novák hoče iti vanjo; v tem hipu gospá Bobrovska pristopi skozi desna vrata, pa se s krinolino na vrata natakne.)

Bobrovska. Martin, Martin! pomagaj mi, sem se nateknola!

Martin (pohiti k njej).

Novák (ustavi se in prikloni se, ter ostane pripognen. Sam seboj). Naj to solnce po polnem izide, potem se tudi jaz pokažem v svojej polnej krasoti.

Bobrovska. Hvala, Martin! Le pojdi zdaj! (Martin odide.) Lep sprejem, kaj ne gospod doktor! Smijali se mi bodete, ker se tako pokorím običnej noši.

Novák (še pripognen). Zakoni ženske noše so podobni kazenskim zakonom; vse se jim pokori.

Bobrovska. Iz teh bistrournih poklonov poznávam pesnika. Vi ne bi mislili, kako ljubim pesništvo!

Novák (kakor poprej). Tem hitreje se morem nadejati — (Naravná se ter dve stopinji odstopi.) —
Ó — ó —

Bobrovska. Zakaj me tako čudno gledate?

Novák (sam seboj). Ne, te si ne vzamem! A če si jo moram vzeti, da si od gládi ohranim življenje, zajém teh šestdeset tisóč na spomin svojega umučenja v samem beefsteaku!

Bobrovska. Prosim, povédite vsaj, kaj vam je?

Novák. Oh, vaš obraz me spominja moje rajnice tete!

Bobrovska. Taka ljubezen k mrtvim sorodnikom je vredna vse časti.

Novák (sam seboj). Hotel sem reči: „moje rajnice stare tete!“ Ali nališpano žensko imenovati staro! To bi ti poprej odpustil hudič, ako mu rečeš, da je pošten!

Bobrovska. Prosim, prepodite zdaj te spomine! Ob takej priliki —

Novák. Oh, res — ob takej priliki! (Sam seboj.) Poskusim še to! (Na glas.) Prosim, ali vi blágovolite biti Ana Bobrovska, ktera me je z dopisom počastila?

Bobrovska. Da, jaz sem tista —

Novák (sam seboj). Izgubljen sem, ako jo moram vzeti! Bog ve za koliko moških je že pred menoj gorela.

Bobrovska. Gospod doktor!

Novák (kakor poprej). A ženske so proti vsem pekarskim pravilom pri družem i tretjem ognji vedno mečje i mečje!

Bobrovska. Kaj vam vendar je?

Novák. Ta teta, ta teta!

Bobrovska. Resnično, take ljubezni k sorodnikom še nijsem poznala. Odložite vsaj zdaj svoje žalovanje, gospod! Kar se tiče mojega lista, mislim da je bilo vse v redu. Mojej hčeri bi se to ne bilo spodobilo, to se vé —

Novák. Viktorija! Imate li hčer? Pa jej je tudi Ana ime?

Bobrovska. Saj veste da; niti ne umejem

Novák. Oprostite, da ne morem opustiti šal celó zdaj ne, ko je razmerjeno vse na tako kratek čas, kakor tukaj!

Bobrovska. To mi kaže vaš bódri duh. Verujte mi, da sem jako ponosna, ker dobedemo pesnika v svojo rodbo, uže tako slovečega pesnika!

Novák. Da, radujem se, da je moje ime po domovini uže nekaj znano.

Bobrovska. Saj se morete po vsej pravici radovati. Pri nas tukaj na priliko sta vas uže brali dve gospé. Posodila sem jima bila jaz vaše pesmi, ker bi jih ne bila sama nobena kupila, i kak ponos mi je bil, da sem smela reči: to je zložil moj prihodnji zet! Ali povedite mi, kako je

mogoče, da pri teh suhoparnih paragrafih ne izgubite pesniškega ognja?

Novák. Jaz pri paragrafih?

Bobrovska. Kako da ne? Doktorji pravic se zmerom tepó s paragrafi!

Novák. Doktor pravic? Kdaj sem bil jaz doktor pravic?

Bobrovska. Šaljivec? Uže zopet šale? Rada bi se dalje pomudila, ali moram iti po svate i vam po nevesto. Z Bogom ta čas! (Odide na desno.)

Novák (sam). Tako, to je lepo! (Udari se v čelo.) A jaz bedák se ne spomnim, da je v Ljubljani razen mene še drug doktor Ivan Novák: on právník, jaz ozdrávník. Ali kdo bi mislil, da tega mazača tudi zovó pesnika! Zdaj si več ne zavidam svoje čudne sreče. (Sprehajaje se.) Pesnik i doktor Novák vendar ne dobode jesti, njemu je sojeno, da od gladi umrje! To je tudi lepa smrt! — Nič ne pomaga! Moram gospodu strijčku svétniku razodeti svojo pravo osobo! Ali se bode čudil — in kako še le moja nova tetka! Ha, ha, ha! moram se vrhu vseh zadreg smijati, ako se spominjam v kakem strahu sem uže bil! A zdaj hitro, predno pridejo; morebiti se mi vendar kako posreči, da vsaj košček pečenke pospravim. (Hoče v sobico, ali v tem hipu se odpró desna vrata.) Uže spet! — Svatje gredó!

OSMI PRIZOR.

(Skozi desna vrata pristopi) **Črmák**, (za njim gospá) **Bobrovska**, **Ana**, **biležnik** i **svatovci**. **Novák** (se niti ne zmeni za prišedše, stopi spredaj na levo ter stoji k njim s hrbtom obrnen).

Črmák. Oprostite, dragi svatje, da tukaj ni stolov pripravljenih, kajti pomudimo se tu samo za hípec. Ženitovanjsko pismo bode tekój podpisano, pa pojdemo v obednico.

Ana (prime Črmáka za roko ter ga pelje naprej). Strijček, prosim vas, ne hudujte se, groza me je, tako se bojim!

Črmák. Vidiš, Anica, to je meni baš ljubo; vsaj se ne spotakneš. Ženske so najpokornejše, kader se bojé; zato se menda tudi tako rade bojé! Gospod biležnik, prosim izvadite pismo. Gospod ženin, blagovolite pristopiti! (Gostje se zberó okolo gospé Bobrovske in Ane.)

Novák. Ali bi smel gospoda svétnika prositi, da bi me hotel za trenotek poslušati!

Črmák. Prosim, z drage volje! (Gre k Nováku ter se mu tako postavi na desno stran, da se Nováku ves čas pogovora nej treba k svatom obrniti. — Na pol glasno:) Kaj vam je zopet na um padlo, gospod? Zdaj vendar uže ni časa nepotrebnim pogovorom, ali še celó komedijam!

Novák. Mislim, da vas komedije minó, kakor so mene, kader zveste, da jaz nijsem tist ženin, katerega pričakujete.

Črmák. Kako? kaj? — Oprostite, kako vas je tedaj imenovati?

Novák. Kakor hočete, ali gotovo je, da jaz nijsem tist Novák, ktereга ste vi čakali!

Črmák. Ni li to kaj nepotrebna in neugodna šala, kakoršne so vam tako po godi? Vprašam vas, kako ste mogli, če niste Ivan Novák, prejeti list od moje sestre, a potlej na to ime sem priti?

Novák. Govorite mirno, da svatje ničesa ne zapáze. Ali ne veste, koliko Novákov leta po svetu? Morate prijazno oprostiti, da je tudi moje ime Novák ter po naključji celó Ivan Novák!

Črmák. Oprostiti! oprostiti! Saj je na listu stalo: doktorju Ivanu Nováku, a v našem prejšnjem pogovoru ste pritrdili, da mislite za trdno tukaj ostati.

Novák. Res sem tudi jaz doktor, samo da po naključji doktor zdravništva, a vaš pričakovani doktor je právník. Ne vem, ali je morda celó treba, da vam pokažem diplom? Tudi to je res, da mislim tukaj ostati, kajti prosil sem izpraznjene službe tukajšnjega okrožnega zdravnika. Ali sem jaz kriv, ka se nijsem spomnil, da bi tukaj utegnila biti kaka pomota v fakultetah?

Črmák. Jaz te pomote vendar ne umejem, uže za to ne, ker vas je moja neumna sestra v

listu imenovala pesnika, in to je vas lahko moglo na pravi pot zasuknoti.

Novák. A zdaj je tudi meni dovolj vaših sumov! Prosim, kdo zdaj na Slovenskem nehče biti pesnik? Imamo jih, kolikor si jih srce želi: nadepolnih i nadepraznih, pobožnih i hudobnih, slavnih i izvrstnih; samo dobrega nejmamo nobenega. Ali je čudo torej, da tudi jaz pesmi skladam? A morem vam zagotoviti, da v resnici lepše skladam, nego tist vaš Novák, uže zato, ker nijsem tako nadepoln niti ne tako izvrsten, kakor on.

Črmák (proséče). Prosim vas, gospod, ne jezite me!

Novák. Nij treba! Sicer vam hočem res pomagati. Ako hočete, ta hip omedlim, pa imate precej izgovor.

Črmák. Gospod, prepovedujem vam, dalje govoriti.

Novák. Gospod!

Črmák. Gospod! (V tem vstopi Martin i podá gospé Bobrovskej zapečaten list.)

Bobrovska. Prosim, gospôda, čemú je zdaj ta prepir! Kader se moški snidó, imajo še več govoriti, nego me. Tu je list od Ferdinanda.

Črmák. Kako? od Ferdinanda? Hitro mi ga daj! (Razpečati list pa ga prečita; potem ga jezno zopet zloži ter shrani. Sprehaja se hitro po sobi, ter Nováka po strani pregleduje; a napósled stopi k njemu). Gospod, uže iz tega, ker nas nijste prevárili,

kar vam je bilo tako lahko, vidim, da ste pošten mož.

Novák. Čudim se vašej naglej priljudnosti!

Črmák. Lehko umejete, gospod, da sem bil pri vašem govorjenji v tesnih zadregah, torej mi oprostite. Náte še enkrat roko na večno prijateljstvo!

Novák. Naj bode! (Podata si roki.)

Črmák. Zdaj k stvari! Baš mi Ferdinand piše, da je vaš imenják naglo v Ljubljani zbolel ter da nij najmanjšega upanja, da bi prišel. Piše nam ta modri svèt, naj si pomagamo, kakor vemo i znamo. Ženitev se ne da odložiti; ako hočete stopiti na njegovo mesto, dobro mi došli v našo rodbino! Deklica doslej še nij ljubezni poznala, i tedaj —

Novák. Na ravnost rekoč, da sem k temu bil uže prej pripravljen, ko sem še menil, da sem jaz edini pravi ženin Novák!

Črmák. Dajte roko, da vas združim z nevesto! Pred svati se sukajta, kakor bi se uže Bog vé kako poznala. — Anica, tvoj ženin je pripravljen!

Novák (obrne se ter se prikloni). Gosposdična — (Hiti k njej.) Ana, moja draga Ana!

Ana (obesi se mu okolo vratú). Ivan!

Črmák. Tu se igra zanimljíva komedija!

Ana. Ivan! Kako? Kaj ti si moj ženin?

Novák. To se vé, da sem!

Črmák. Kaj sta se res uže poznala?

Novák. Res, spoznala sva se v Ljubljani, kjer je Ana bila v dekliškeji učilnici, ona učenka, jaz učitelj. Ali vendar sem jo samo po krstnem imenu poznal.

Črmák. Resnično, Anica, ne ti bodem več govoril o svojej izkušnji! Morebiti, da je imaš už več, nego je potrebuješ.

Novák. Nijste resnice govorili, gospod svétnik! Rekli ste, da Ana doslej nij poznala še ljubezni.

Črmák. Kdo je v gluhem zvončku mogel tega iskati! Nič ne dé! Tem bolje! Martin, vina! Uže pred podpisom bodemo pili na zdravje za-ročencev! Živela!

Vsi vkupe. Živela!

Bobrovska. Živio naš pesnik!

Črmák. To si ti naredila!

Vsi. (se smejó). Živela ženin in nevesta!

(Igrališče se zagrne).

Novak: Res, spozbrala sta se v ljubljani, kjer je
Ana bila v dekliški učilnici, ona nčunka, jaz
učitelj. Ali vendar sem jo samo po krstnem
imenu poznal.

Črtnak: Resnično, Anica me ti bodem več govoril
o svoji izkušnji! Morda, da je imas nč
tudi nogo je potrebnas.

Novak: Njista resnice govorili, gospod svetnik!
Rekli sta, da Ana doslej ni poznala se ljubani.

Črtnak: Kdo je v tistem xroniku mogel tega
iskati! Ni na deli Tom dolgi, Martin, znan!
Eže pred pogibom bodemo bili na xtrajno xa-

robenov! Nivela!

Črtnak: Nivela!

Bobrovka: Nivo nas pozna!

Črtnak: To si ti razvedla!

Črtnak: Nivela znan in pozostal!

(izgleda se razmišljati)